

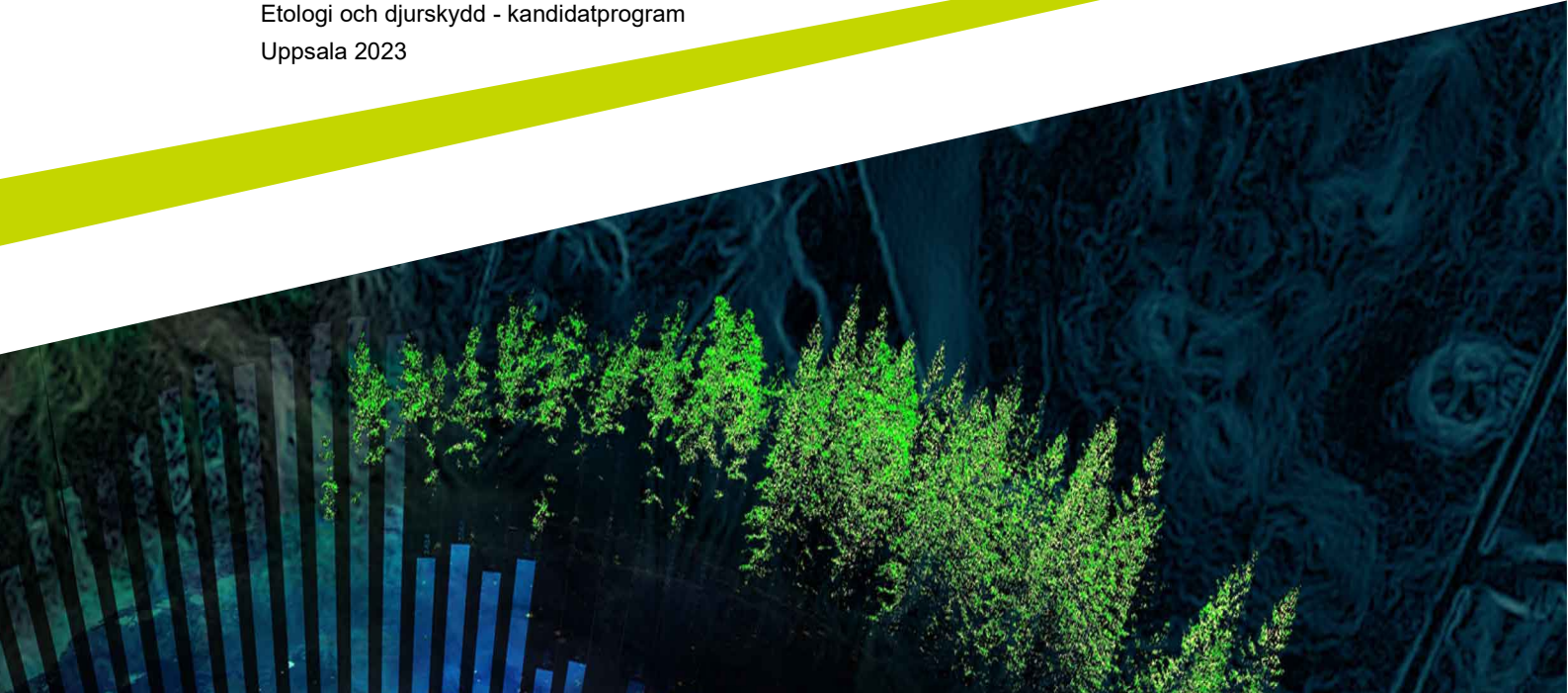

Veterinärers och veterinärstudenters syn på funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd

---

Elin Fredriksson

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskydd - kandidatprogram
Uppsala 2023

Veterinärers och veterinärstudenters syn på funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd

Veterinarians' and veterinary students' perspective on the welfare of disabled companion animals

Elin Fredriksson

Handledare: Jenny Yngvesson, Sveriges lantbruksuniversitet,
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Bitr. handledare: Johanna Johansson, Sveriges lantbruksuniversitet,
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Examinator: Maria Andersson, Sveriges lantbruksuniversitet,
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i biologi

Kurskod: EX0867

Program/utbildning: Etologi och djurskydd - kandidatprogram

Kursansvarig inst.: Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2023

Nyckelord: funktionshindrade sällskapsdjur, djurvälstånd, amputation, veterinärer, naturligt beteende

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Avdelningen för antrozologi och tillämpad etologi

Abstract

Film clips of disabled companion animals have increased in the media. Many people tell stories via the films about how the animals were rescued from suffering and abandonment or how they made wheelchairs for the animals so that they could move and feel good. The behavioral needs of animals are something that the general public often do not have much knowledge about. Pet owners often turn to veterinarians when they have questions about the health and welfare of their animals. However, there is a lack in veterinary education about behavior in particular, which can lead to misjudgement by veterinarians. The purpose of this study was to investigate what veterinarians and veterinary students think about the welfare of disabled companion animals and how they assess the welfare of these animals. This study also investigated what they thought about the content of animal welfare and animal welfare legislation in the education. Four veterinarians and four veterinary students were interviewed in this study.

The results show that there is no great difference between veterinarians' and veterinary students' thoughts and assessment of the welfare of disabled companion animals. The most common concerns veterinarians and veterinary students have about the welfare of disabled companion animals is each individual's ability to adapt to the disability and its behavioral needs. However, it is not possible to conclude what the majority of Sweden's working veterinarians think about the welfare of disabled companion animals or what they base their assessment of these animals' welfare on, as there was a small number of veterinarians who were interviewed in the study.

In the past, veterinarians have been more focused on physical health in the assessment of welfare, but the results in this bachelor's thesis indicate that it is now a combination of the animal's physical and mental health, as well as the individual's expected adaptation and suitability to the disability. There also seems to be a growing interest in the natural behaviors of animals among future veterinarians. The results of this study indicate that veterinary education in Sweden has developed with the content of animal welfare in recent decades, however there is still a need to improve the content of animal behaviour and animal welfare in the education. While in other countries there are still deficiencies with these subjects in veterinary education. Considering the lack of behavior in education, it could be beneficial for veterinarians to collaborate more with ethologists, who have more knowledge of animal behavior, when assessing animal welfare.

More research is needed on the welfare of disabled companion animals as well as further research with a larger number of veterinarians to determine if there are large differences between veterinarians' assessment of the welfare of disabled companion animals and how the welfare of these animals is affected by disability. This study is a beginning to understanding about the increasing problem of disabled companion animals in society.

Keywords: disabled companion animals, animal welfare, limb amputation, veterinarian, natural behavior

Innehållsförteckning

Inledning	6
1.1 Ursprung	6
1.2 Beteende.....	6
1.2.1 Naturligt beteende	6
1.2.2 Stereotypier och andra onormala beteenden	7
1.3 Djurvälstånd.....	7
1.3.1 Funktionshinder och åtgärder	8
1.3.2 Veterinärers roll	9
1.4 Lagstiftning.....	9
1.5 Djurägare	9
Syfte 11	
2.1 Frågeställning.....	11
Material och metod.....	12
3.1 Intervjustudie.....	12
3.1.1 Förberedelser och utförande av intervjuer.....	12
3.1.2 Bearbetning av data.....	13
3.1.3 Intervjufrågor.....	13
Resultat	15
4.1 Svar på fråga 1.....	28
4.2 Svar på fråga 2.....	28
4.3 Svar på fråga 3.....	28
4.4 Svar på fråga 4.....	29
4.5 Svar på fråga 5.....	30
4.6 Svar på fråga 6.....	30
4.7 Svar på fråga 7.....	31
4.8 Svar på fråga 8.....	31
Diskussion	32
5.1 Metoddiskussion	32
5.1.1 Frågeställningarnas ursprung	32
5.2 Resultatdiskussion	33
5.2.1 Djurvälstånd.....	33
5.2.2 Lagstiftning.....	36

5.2.3	Djurägare	37
5.2.4	Etik, hållbarhet och samhällliga aspekter	37
5.2.5	Tillämpa kunskap från detta examensarbete.....	38
5.2.6	Slutsats	38
	Referenser.....	40
	Populärvetenskaplig sammanfattning	43

Inledning

Katter (*Felis catus*) och hundar (*Canis familiaris*) tillhör de vanligaste sällskapsdjuren i Sverige (Agraria Djurförsäkring, 2021). Intresset för djur blir allt större (Stamp Dawkins, 2008; Koch, 2009; Philpotts *et al.*, 2019), vilket även syns i media (Philpotts *et al.*, 2019). Ett exempel på det är att man ser många filmklipp med djur i sociala medier. Filmklippen kan spridas eftersom de anses vara söta och roliga, eller för att berätta längre historier om hur djur har räddats från att ha varit skadade och övergivna, och bland dessa filmklipp blir det vanligare med katter och hundar som är amputerade eller förlamade. Detta kan leda till att det blir mer normaliserat med sällskapsdjur som är permanent skadade och inte kan röra sig naturligt, vilket resulterar i frågan om dessa djurs välfärd tillgodoses.

1.1 Ursprung

Det är oklart vilken vildkatt som tamkatten härstammar från, men den antas härstamma från vildkatten (*Felis silvestris lybica*) som finns utspridd i Europa, Afrika och Indien (Bradshaw, 2017). Domesticeringen av tamkatten antas ha börjat för omkring 10 000 år sedan, men den blev inte helt domesticerad förrän för omkring 4000–5000 år sedan (Bradshaw, 2017; Bradshaw, 2018). Hunden domesticerades för omkring 14 000 år sedan och härstammar från underarter av vargen (*Canis lupus*) (Wells, 2017). Genom vidare avel har många olika raser skapats av hundar och katter, med en stor variation i utseende och andra egenskaper mellan raserna.

1.2 Beteende

1.2.1 Naturligt beteende

Alla djur har beteendebestånd, vilka är starkt motiverade naturliga beteenden som varje djurart har utvecklat under evolutionens gång som anpassningar till sin naturliga miljö (Keeling & Jensen, 2017). Katters beteendebestånd består dels av att klösa (Bradshaw, 2018), jaga (Bradshaw, 2018; Tan *et al.*, 2020), klättra och upptäcka (Tan *et al.*, 2020), till skillnad från vildkatter har tamkatter ett socialt

behov som kan variera mellan individerna (Bradshaw, 2017; Bradshaw, 2018). Hundar har ett stort rörelsebehov och ett välutvecklat luktsinne samt ett naturligt beteendebehov av att jaga, söka och spåra (Wells, 2017).

Eftersom både katter och hundar kommunicerar mycket via sitt kroppsspråk (Bradshaw, 2017; Wells, 2017), skulle fysiska funktionshinder kunna leda till kommunikationssvårigheter. Speciellt om de drabbas av funktionshinder senare under sin livstid, då de redan lärt sig att kommunicera på ett visst sätt.

1.2.2 Stereotypier och andra onormala beteenden

Om djur inte får utföra starkt motiverade beteenden kan det leda till att de blir understimulerade och utför andra onormala beteenden för att få utlopp för det grundläggande beteendebehovet (Garner, 2005; Keeling & Jensen, 2017). Dessa kan i vissa fall med tiden utvecklas till stereotypier eller andra onormala repetitiva beteenden (Garner, 2005; Keeling & Jensen, 2017). Stereotypier är upprepande onaturliga beteenden som utförs på samma sätt varje gång (Garner, 2005; Stamp Dawkins, 2008; Keeling & Jensen, 2017), vilket djuren kan utföra stora delar av sin vakna tid på dygnet (Keeling & Jensen, 2017). Stereotypier kan vara ett tecken på försämrad djurvälstånd (Stamp Dawkins, 2008; Keeling & Jensen, 2017), men det behöver inte betyda att miljön eller djurvälståndet är dåligt just när dessa beteenden utförs utan det kan vara ett kvarvarande beteende från tidigare situationer (Keeling & Jensen, 2017).

1.3 Djurvälstånd

Djurvälstånd handlar om djurens egna upplevelser av sin omgivning, och hur deras hälsa påverkas samt hur de anpassar sig till omgivningen (Mellor *et al.*, 2020). Djurvälstånd kan delas upp i positiv och negativ djurvälstånd (Yeates & Main, 2008; Mellor *et al.*, 2020). Många anser att djurvälståndet är positivt när djuren är friska och har tillgång till det de vill ha (Stamp Dawkins, 2008), men djur kan även vilja ha något som inte är bra för dem och som kan leda till negativ djurvälstånd (Stamp Dawkins, 2008; Yeates & Main, 2008). Yeates och Main (2008) ger exemplet med hundar som väljer att äta choklad, vilket de lätt kan bli förgiftade av och kan försämra deras välstånd kraftigt.

Lidande är en viktig del i bedömningen av djurvälstånd och kan kännetecknas som bland annat smärta eller ångest (Stamp Dawkins, 2008). För att kunna bedöma djurens välstånd och lidande måste även deras hälsa räknas in i bedömningen (Stamp Dawkins, 2008). Bedömningen av djurens välstånd måste alltså utgå ifrån djurets hälsa, djurets egna känslor och upplevelser samt vad som är bra för djuret (Stamp Dawkins, 2008), denna bedömning ingår i välståndsdefinitionen ”de fem

domänerna” som utgår ifrån djurets hälsa, miljö, nutrition, dess beteende och mentala status (Mellor *et al.*, 2020).

Tidigare har diskussion och arbete om djurvälstånd främst fokuserat på djurens fysiska hälsa och omgivning (Carenzi & Verga, 2009), men även om hälsan är god betyder det inte per automatik att den mentala välfärden är bra (Carenzi & Verga, 2009; Hevern, 2022). Under det senaste decenniet har förståelsen för att rörelse och fysisk kondition kan påverka den fysiska och mentala hälsan hos djuren ökat (Mich, 2014), däremot kan bristande kunskap hos djurägare ofta leda till att djurens välfärd äventyras (Rooney & Bradshaw, 2014; Bradshaw, 2018; Philpotts *et al.*, 2019). Det är viktigt att känna igen beteenden och olika tecken som tyder på olika varianter av smärta för att kunna behandla eller allra helst förebygga lidande (Menchetti *et al.*, 2017).

1.3.1 Funktionshinder och åtgärder

I detta kandidatarbete kommer funktionshindrade sällskapsdjur definieras som katter och hundar med onaturlig kroppsform orsakad av amputation eller förlamning av kroppsdelar, antingen från en traumatisk skada, sjukdom eller att skadan är medfödd.

Amputation av ben är ett vanligt ingrepp på sällskapsdjur (Menchetti *et al.*, 2017; Wagner *et al.*, 2022), det kan vara ett nödvändigt ingrepp av olika anledningar som allvarlig skada, infektion eller medfödd missbildning (Forster *et al.*, 2010). En risk med amputation är att det leder till onaturlig fördelning av kroppsvikten och överbelastning av kvarstående kroppsdelar, som kan skapa problem för djuret att röra sig (Mich, 2014). Det finns även en risk att fantomsmärtor utvecklas efter amputation (Menchetti *et al.*, 2017; Menchetti *et al.*, 2022), förmodligen på grund av omorganisering av nerver i kroppen (Menchetti *et al.*, 2022).

Nuförtiden finns det olika hjälpmedel till sällskapsdjur med funktionshinder som hjälper djuren att stödja eller ersätta kroppsdelar (Mich, 2014). Dessa hjälpmedel kan bidra med mer livskvalité till amputerade sällskapsdjur, då de kan förbättra kroppshållningen och komforten som därmed bidrar till mer fysisk aktivitet som minskar risken för övervikt (Mich, 2014). Det blir vanligare att kunna beställa dessa hjälpmedel via internet (Mich, 2014). Därmed är det viktigt att veterinärer utbildar sig om dessa produkter, då utbildade tillverkare och veterinärer inte kan garanteras känna till hur dessa hjälpmedel påverkar djurens hälsa (Mich, 2014).

1.3.2 Veterinärers roll

Djurägare vänder sig till veterinärer med sina djur för hjälp av medicinska orsaker (Endenburg *et al.*, 2022), då de anses vara experter på djurens välfärd och djurens skötselbehov (Siegford *et al.*, 2010).

Hur veterinärer ser på funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd kan variera (Endenburg *et al.*, 2021). Traditionellt sett har veterinärer bedömt djurvälfärd utefter djurets fysiska hälsa (Carenzi & Verga, 2009; Koch, 2009). Men veterinärer bör kombinera de olika perspektiven på djurvälfärd och inte enbart fatta beslut utifrån ett perspektiv (Carenzi & Verga, 2009).

Studier från olika länder (Koch, 2009; Siegford *et al.*, 2010; Endenburg *et al.*, 2022; Hevern, 2022) visar att det finns svagheter i veterinärutbildningar om djurs beteenden och djurvälfärd. Detta kan ge osäkerhet hos veterinärer om det är ett djur med beteendestörningar, då det finns en risk att veterinärer ger olämpliga råd till djurägaren (Koch, 2009; Hevern, 2022).

En stor del av information kring djur och deras behov som finns i media sprids med olika syften, till exempel marknadsföring av en produkt och är ofta inte baserade på fakta och forskning (Philpotts *et al.*, 2019). Information inom detta område kan vara helt oreglerade och utan krav på källor (Philpotts *et al.*, 2019).

Veterinärer kan även ha olika inställningar till hur de kan eller bör svara på djurägares frågor, oftast baserat på deras etiska principer som till exempel respekt för autonomi, samtycke och delat beslutsfattande (Christiansen *et al.*, 2015).

1.4 Lagstiftning

Det finns inget tydligt förbud i den svenska djurskyddslagstiftningen mot funktionshindrade sällskapsdjur. Den svenska djurskyddslagstiftningen syftar till att djur ska ha en god välfärd (1 kap. 1 § djurskyddslagen [2018:1192], hädanefter kallad DL), djurens välfärd ska gynnas, de ska hållas i goda miljöer och att djuren ska kunna få utlopp för sina naturliga beteenden så att stereotypier inte uppstår samt att djuren ska skyddas från onödigt lidande (2 kap. 1–2 §§ DL).

1.5 Djurägare

Det finns utmaningar för djurägare när de ska ta beslut om behandling för sina djur (Christiansen *et al.*, 2015). Veterinärer har en viktig roll att dela med sig av kunskap om djurens välfärd, sjukdom och behandling när beslut ska fattas gällande djurens vård (Christiansen *et al.*, 2015). Djurägarna känner sina djur bättre och skulle kunna

avgöra deras behov bättre än veterinärer i vissa fall (Christiansen *et al.*, 2015), men det är viktigt att djurägarna känner igen beteenden och olika tecken som tyder på smärta för att de ska kunna vända sig till veterinärer för hjälp (Menchetti *et al.*, 2017). Det finns dock en risk att den starka relationen mellan djur och djurägare kan leda till svårigheter att ta logiska beslut, vilket kan resultera i försämrad djurvälstånd (Endenburg *et al.*, 2021).

Syfte

Syftet med detta kandidatarbete var att undersöka vad veterinärer och veterinärstudenter i Sverige anser om funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd, samt vad de utgår ifrån när de bedömer dessa djurs välfärd, exempelvis kunskapen om naturliga beteenden. Den sista aspekten i arbetet belyser veterinärutbildningens roll i sammanhanget.

Resultatet av detta arbete kandidatarbete kan vara till hjälp vid utredningar av djurskyddsärenden med funktionshindrade sällskapsdjur utifrån den ökade insikten om veterinärers syn på djurens välfärd.

2.1 Frågeställning

- Skiljer sig veterinärers och veterinärstudenters tankar om funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd?
- Hur bedömer veterinärer och veterinärstudenter välfärden hos sällskapsdjur med funktionshinder?
- Vad anser veterinärer och veterinärstudenter om innehållet av djurvälfärd och djurskyddslagstiftning i utbildningen under den tid som de studerade?

Material och metod

Detta kandidatarbete utfördes genom en intervjustudie där veterinärer och veterinärstudenter intervjuades.

Intervjustudiens syfte formulerades efter kontakt med en länsstyrelse. Den aktuella länsstyrelsen efterfrågade bland annat hur veterinärer bedömer välfärd hos sällskapsdjur med funktionshinder och vilken hänsyn dessa tar till djurets möjlighet att utföra naturliga beteenden. Länsstyrelsen hade under ett djurskyddsärende fått två olika veterinärbedömningar där länsstyrelsens djurskyddshandläggare upplevde att bedömningarna utgick från olika perspektiv. Syftets frågeställningar är formulerade för att försöka tydliggöra dessa skillnader och vad det kan bero på, med hänsyn tagen till den litteratur som studien hänvisar till.

3.1 Intervjustudie

En intervjustudie utfördes för att kunna besvara frågeställningarna om vad veterinärer och veterinärstudenter anser om funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd. Fyra veterinärer från olika veterinärkliniker i Sverige intervjuades via Zoom. En veterinär intervjuades via telefonsamtal då personen inte hade tillgång till Zoom. Fyra veterinärstudenter som studerade sista åren på veterinärutbildningen på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Uppsala intervjuades på SLU:s campus Ultuna. Antalet deltagare i intervjustudien begränsades till åtta, det bedömdes vara ett lämpligt antal för att genomföra detta kandidatarbete. Intervjuerna genomfördes 17 april–2 maj 2023, med tidsåtgång 10–30 minuter.

3.1.1 Förberedelser och utförande av intervjuer

Totalt kontaktades 17st veterinärkliniker slumpmässigt, tre kliniker svarade med intresse för deltagande. Tre veterinärer kontaktades direkt via mejl, resterande av veterinärklinikerna kontaktades först via telefonsamtal med en kort presentation om arbetet samt förfrågan om deltagande.

Till veterinärstudenterna skickades ett mejl ut till alla som studerade i årskurs fyra och fem på veterinärutbildningen på SLU i Uppsala. Det var fem veterinärstudenter

som svarade med intresse för deltagande. Fyra av dessa veterinärstudenter valdes slumpmässigt ut till att delta i studien.

Alla deltagare fick inför intervjun ta del av en kort presentation om arbetet, information om uppgifter som samlas in, anonymitet, utförande samt beräknad tidsåtgång för intervjun. De informerades även om att deltagandet var frivilligt och att de vid intresse för deltagande samt frågor angående kandidatarbetet kunde kontakta författaren via mejl.

Efter bokning av intervjuerna skickades en samtyckesblankett för godkännande av insamling och inspelning av personuppgifter. De informerades om att inspelningen raderas så fort den är bearbetad. Information som samlades in inkluderade yrkestitel, utbildningsår eller antal år som personen arbetat som veterinär samt åsikter relaterat till funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd.

Innan intervjufrågorna ställdes gavs en kort presentation om ämnet, bakgrunden till arbetet samt vad som syftas med funktionshindrade sällskapsdjur i studien. Bilder visades från ett djurskyddsärende med en katt som från födseln hade så pass deformerade ben att katten var bakbensförlamad. Kattens rörelseförmåga var kraftigt begränsad på grund av dess bakbensförlamning.

Under alla intervjuer antecknades svaren och intervjuerna spelades in via Zoom, så att svaren kunde bearbetas i efterhand. Alla intervjufrågor ställdes i samma ordningsföljd.

3.1.2 Bearbetning av data

Efter intervjuerna bearbetades inspelningarna och svaren antecknades, därefter raderades inspelningarna. När alla intervjuer var genomförda sammanställdes alla veterinärers svar samt alla veterinärstudenters separat. Två tabeller skapades, en med studenternas svar på intervjufrågorna och en med veterinärernas svar. Gruppernas svar sammanställdes och jämfördes med varandra.

3.1.3 Intervjufrågor

1. Hur länge har du arbetat som veterinär/vilken årskurs studerar du?
2. Vad är din spontana tanke på sällskapsdjur med funktionshinder?
3. Vad anser du om funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd?
(Lider djuren eller inte?)
Skiljer din personliga tanke på området från din yrkesroll?

4. Tror du att alla sällskapsdjur känner smärta och lidande lika mycket? Eller tror du funktionshindrade sällskapsdjur känner mer eller mindre smärta än icke-funktionshindrade sällskapsdjur?
5. Tror du deras välfärd och känslor är olika beroende på om djuren föds med funktionshindret eller om det uppstår senare i deras liv?
6. Vad är din tanke om amputation, är det ok oavsett anledning till det?
Räknar du med risken för fantomsmärtor in i bedömningen?
7. Vad baseras din bedömning på funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd?
Naturliga beteenden eller kroppsfunktioner (mentala/fysiska behov)?
8. Tror du deras mentala hälsa och motivation/behov att utföra naturliga beteenden påverkas på något sätt (positivt/negativt) av deras funktionshinder?
Tror du det är någon skillnad om djuren föds med funktionshindret eller att det uppkommit senare i livet?
9. Fokuserade utbildningen mer på fysiologisk/biologisk funktion under utbildningen, än mentalt/naturligt beteende?
Var det tillräckligt om djurskyddslagstiftning och djurvälfärd i utbildningen?

Resultat

En sammanfattning av alla svar på intervjufrågorna finns i Tabell 1 och Tabell 2. Svaren sammanställdes och redovisades i underrubriker utefter varje intervjufråga.

Tabell 1. Sammanfattning av de fyra veterinärernas svar på intervjufrågorna om funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd.

Veterinär	1	2	3	4
Antal år	Sedan 2010	Sedan 1991	Sedan 1996	Sedan 1993
Spontan tanke om funktionshindrade sällskapsdjur	Blir illa berörd av sådana bilder.	Det känns inte ok, det är inte ett riktigt liv. Att amputera svans kan vara ok, det har inte lika stor betydelse som ett ben. Har avböjt många operationer.	Flera perspektiv. Ta hänsyn till risker som finns: fysiologiska och medicinska, även mentala och fysiska. Som behovet att utföra starkt motiverande beteenden. Djur kan anpassa sig. Amputerade individer som får fin omvårdnad och fungerar, men mycket svårt att hålla djur i rullstol. Svårt att utföra grundläggande beteenden och risk för överbelastning, som djurägarna kan ha svårt att se. Risk att förmänskliga djuren. Varierar från fall, måste se helheten.	Det finns otroliga funktionshinder som ses och uppmärksammas mer, som rörelse. Än hjärta, lungor och hud som också kan ge lidande. Det är svårt att definiera lidande. Lidande finns om djuret är sjukt. Frågan om hunden lider så pass mycket att döden är ett alternativ. Vill vara ödmjuk eftersom man inte vet om djuret lider så mycket. Tradition att djur inte ska vara handikappade, men de förekommer.

Lider djuren och skiljer den personliga tanken från yrkesrollen som veterinär

De utsätts för lidande. Nej tanken skiljer sig inte.

Det är svårt att säga om djuren lider eller inte, man vet inte vad djuren känner. Tanken är lika.

Varierar, beror på situation, djur och problem. Måste se fysiskt och mentalt välmående hos djuren och kompetensen hos djurägaren och veterinären. Som veterinär är det noga att inget bryter mot lagstiftningen. Känner man djurägaren gäller det att kunna vara professionell och ge goda råd. Som person kan man engagera sig mer eller mindre i något att det går över sin professionella roll. Gäller att hålla isär så man ser till djurets bästa.

Finns ingen skillnad, det går inte. Var mer kategorisk som ung om amputation av ben. Träffar många djur med ett handikapp. De lider inte så pass mycket att döden är ett alternativ, men de lider. Frågan är var gränsen går. Svårt att ta bort lidande. Synligt lidande är svårare att hantera än det som inte syns.

Känner alla djur smärta och lidande lika mycket

Varierar från fall till fall. Smärta tills sår läkt ihop vid amputation, men det påverkas inte mer än andra djur.

Mer mentalt, katter som ex. inte kan klättra. Inte fysiskt ont men de kan inte utföra beteenden. Rangordningen kan påverkas. Kan vara svårare för djur när det sker senare i livet som de måste anpassa sig till, medan de som föds med det anpassat sig.

Ja, de kan utsättas för mer fantomsmärtor. Överbelastning och rör sig på ett annat sätt som kan ge förslitnings- och belastningsskador. Svårighet med renligheten och att djurägaren inte maktar med att se problemen. Förlamning kan påverka att andra saker är nedsatta. Större risk att djuren upplever smärta och lidande i vissa fall, beror på situationen och skadan. Förmänskliga inte djuren för mycket. Går inte att säga om djur upplever som människor, individer som inte vet saknar det inte, de anpassar sig. Vet inte om det finns bevisat att ett djur far mer illa eller på ett annat sätt upplever sitt handikapp när det händer senare i livet. Om de föds med det har de från början fått lära sig det. Om de har svårt att anpassa sig kan det skapa stress.

Det finns stora skillnader till vilken inställning vi har till livet och lidande. Det finns dom som ser små livsinkränkningar som jättebesvärande och svåra att acceptera och svårt handikapp och begränsningar som ända hittar sätt att acceptera och njuta av det som fungerar. Alla djur och människor är olika. Det är på individbasis. Det är möjligt att de inte vet annat när de föds med funktionshindret och kan ha lättare att anpassa sig bättre. Det finns även individer som kan ha ångest relaterat till hörseln och senare blir döv och blir lättad av det och lider mindre.

**Tanke om
amputation och
räknas
fantomsmärtor
in i
bedömningen**

Varierar från fall till fall. Det kan vara ett alternativ av rätt anledning. Fantomsmärtor räknas in i bedömningen.

Det kan var ok att amputera öronlapp, en bit av en svans eller hela svansen och ett öga om dessa skadats eller finns tumör, det kan bli bra ibland och hindrar inte djurets rörelse så mycket. Ben eller del som hindrar djurets rörelse är inte ok. Risken för fantomsmärtor räknas med i bedömningen.

Sett amputation på gatuhundar som funkad. Att rätta till en skada så bra det gått, kan funka bra, om djuret får rätt stöd och vård efter ingreppet och uppföljning och järnkoll på att djuret inte far illa på något sätt. Finns alltid risker att uppmärksamma, fantomsmärtor, om djuret kan utsättas för något mer efter amputation. Risk att djurets möjlighet att signalera tas bort. Nej till amputation för skönhetsskäl eller människans nytta. Men det kan vara ok med medicinskt motiverat och noggrannhet med att djuret har ett bra liv och uppmärksammar att djuret inte får andra problem som orsakas av amputationen.

Ser inte att man kan skilja på vissa tillstånd. Grundläggande fråga om döden är ett alternativ. Beror mycket på individ, det kan fungera och andra går det inte bra för. Gäller att utgå ifrån individen, vad det innebär för den och kommer individen klara det. Vilka skador den har. Måste vara ödmjuk, kommer aldrig veta hur vi ska förhålla oss till det. Det är en grå skala.

Bedömning	Samlad bedömning av naturliga behov och fysiska funktioner.	Naturlig funktion.	Alla aspekter på välfärd, starkt motiverande beteenden, frisk mentalt och fysiskt, mentalt om hur djuren upplever det. Men det betyder inte att lite nedsatt fysisk hälsa inte fortfarande kan ha en god välfärd. Djurhållare ska veta hur djuren ska skötas. Fem domänerna.	Individanpassad. Om en hund gillar att springa fort kanske den inte passar med tre ben eller förlamad. Det som är naturligt för den ena är inte det för den andra, de har olika behov. Olika saker ger glädje och mening som gör livet värt att leva. Alla är inte stöpta i samma form.
Påverkas den mentala hälsan	Beror på hur det yttrar sig och vilken slags funktionshinder. Ja men det rättfärdigar det inte, men det finns skillnad för individen. Det är inte ok för det.	Olika. Individvariation, vissa kan anpassa sig och andra inte.	Behovet finns kvar. Kan anpassa sig, men risk att behovet är stort och stress uppstår som påverkar djurvälståndet negativt. De kan även anpassa sig och kompensera med andra beteenden. Beror på. Vet inte om det skiljer sig mellan de som föds med det eller uppkommer senare i livet.	Det kan vara lättare att födas med funktionshindret, man har inget att jämföra med. Olika sinnen kan kompensera för varandra, andra kan tas över.

Utbildning

Fysiska behov. Inte naturligt beteende. Bra med lagstiftning. Men inte om djurvälstånd, om deras behov.

Fysiologisk. Inte mycket mentalt. Kompletteringsutbildning i Sverige, har inte tillräckligt. Det behövdes mer i andra landet också. Det är ett stort område, olika bedömningar, som ibland är enkla.

Fysisk hälsa mer än mental. Inte tillräckligt om lagstiftningen eller djurvälstånd.

Kommer inte ihåg. Svårt att föreläsa om djurvälstånd, finns många ingångar, inget rätt eller fel. Nämnades i utbildningen att naturliga beteenden är viktiga, annars är det svårt att leva.

Tabell 2. Sammanfattning av de fyra veterinärstudenternas svar på intervjufrågorna om funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd.

Student	1	2	3	4
Årskurs	4	5	4	4
Spontan tanke	Lever och mår bra, men ska ha livskvalité. Oförståelse hos djuren. Viktigt att djuren kan utföra sina naturliga beteenden. Många saker att väga samman, kan varierar från varje enskilt fall. Emot att hålla djur i liv om de inte kan utföra naturliga beteende och behov.	Beror på funktionshinder. Fysiskt och mentalt lidande. Döljer tecken på lidande. Alla fall dras inte över en kant.	Påverkas naturlig funktion, upp till djurslag och individ om hur viktigt det är att röra sig fritt. Ställer högre krav på djurägaren att garantera djurets välfärd.	Det går bra så länge de mår bra.

<p>Lider djuren och skiljer den personliga tanken från yrkesrollen som veterinär</p>	<p>Bli lite som en konflikt. Veterinär tänker mer fysisk hälsa. Men mental hälsa måste räknas in. Personlig åsikt att djur inte mår bra om de inte kan röra sig normalt. Finns trebenta som klarar sig bra, en fråga om de faktiskt lider?</p>	<p>Svårt att veta om hjälpmedel är rätt anpassat till djuret, kan se bra ut under fysisk kontroll. Att hindra fysiologiska och naturliga beteenden utsätter djuren för onödigt lidande. Att inte kunna garantera att djuret lider, då lider djuret. Det finns olika grader av lidande. Fantomsmärtor. Går inte att säkerställa att djuren inte lider.</p>	<p>Svårt att jämföra amputation med förlamning, det är olika grader av hur mycket det hämmar djurs möjliga rörelseuttag. Bakbensförlamning med kraftig rörelsenedsättning som får vara med sin ägare i princip dygnet runt kan väga mer än en frisk hund som är ensam mycket. Ja, det skiljer sig. Personlig åsikt att det är inget att sträva efter, speciellt inte genetiskt, risk att personer med okunskap avlar på olämpliga individer. Djur ska leva så naturligt som möjligt. Det finns nog djur som lever ett gott liv, men svårt att definiera gott liv. Veterinär behöver ta mer hänsyn i frågan, djurägarna och varje fall.</p>	<p>Måste avgöras från fall till fall. Född med bakbensförlamning kanske inte lider avsevärt, den ligger inte och skriker och har inte gått från aktiv till mindre aktiv. Svårare för djurägare att läsa av, stress som de inte ser. Hade nog sett annorlunda på det om man inte läst veterinärbildning.</p>
---	--	---	--	---

**Känner alla
djur smärta
och lidande
lika mycket**

Alla känner lika. De som föds med det kan anpassa sig bättre, men det har samma naturliga beteendebestyr och vilja att utföra dem.

Varierar mycket per individ och deras driv. Mindre sällskapshund i bra barnfamilj som är välanpassad till tre ben kan ha mindre lidande än en jakthund på tre ben som behöver springa mycket och stark vilja att jaga. Husky i storstad som inte får springa, lider mer mentalt av att inte få utföra deras behov än en välanpassad individ på tre ben. Alla kan lida lika mycket. Lider mer om de inte kan utföra ett beteende som det kunnat tidigare, än om de inte upplevt beteendet innan. Ges möjlighet att utföra ett beteende som den vill men inte kan så kommer den lida mycket.

Mentalt lidande ja, som att inte kunna röra sig och utträtta naturliga behov. Mindre ont efter amputation, dock risk för fantomsmärtor. Risk för överbelastning, men föds de med det så har de anpassat sig. Storleksaspekt, mer problematiskt med större djur. Ja, ordspråket ”det man inte vet mår man inte dåligt av”. Dock risk med understimulans och omedveten mental stress att inte kunna utföra.

Alla känner lika, men kan reagera olika. Beror på funktionshindret, mentalt svårt att uppfatta vad djuren uppfattar. Föds den med det vet den inte vad den saknar, lider mer om det sker senare i livet.

**Tanke om
amputation
och räknas
fantomsmärtor
in i
bedömningen**

I vissa fall ok, svans. Ben mer livsviktig. Avlivning efteråt, genomgått onödig operation. Rehabilitering, oförståelse hos djuren. Är det värt att utsätta djuren för lidande som kanske och kanske inte fungerar? Väga in varje djurs bakgrund, ålder, andra sjukdomar och liknande i bedömningen, för djurets bästa. Kan vara ett alternativ om allt annat är friskt.

Både och, beror på individen. Katt kan klara sig bra på tre ben, en jakthund på tre ben har ett starkt beteendebhov, samtidigt kan de få fantomsmärtor. Om de i övrigt kan få livskvalité och behov uppfyllda kan fantomsmärtor behandlas med mediciner. Inte ok på stora djur. Kluven till anledning för amputation, svårt att få ett aktivt djur stilla under rehabilitering.

Inte ok för utseendet. Noga sammanvägning av hela individen inte bara sjukdomsspridningen. Ofta en livräddandeåtgärd, rimligt om man värderar liv högt men det handlar även om livskvalité efter ingreppet. Rangordning, överbelastning, mental och fysisk aspekt.

Beror på fall till fall. Beror på djurslag och prognos, stora djur har svårare att klara sig utan ett ben.

Bedömning	Medicinskt sätt ok. Påfrestningen av ingrepp och rehabilitering. Påverkan på djuret och livskvalitén efteråt.	Kombination av naturliga och basala funktioner. Utgå från beteende för specifika djurslaget. Kunna gå undan. Om djuret tycker om att göra samma saker efteråt. Kunna ersätta ett visst behov med annat. Fysisk förmåga, mentalt välmående och glädje.	Kombination. Intresse för etologi och filosofi. Djurens naturliga beteenden måste respekteras mer.	Kunna utföra naturliga beteenden, måste kunna bete sig som de vill. Generellt beteende före och efter. Om de uppvisar lättnad för någon hjälp har de uppenbarligen lidit något innan.
Påverkas den mentala hälsan	Behovet och instinkter finns alltid, påverkas inte. Anpassar sig efter möjligheterna.	Ja, om de föds med det har de aldrig upplevt annat. Rastlös individ inombords om inte får utföra vissa beteenden, enorm mental stress.	Naturliga beteenden är lika stort. De som föds med det anpassar sig fysiologiskt och mentalt. Aktivt inte veta vad den saknar, den har inget att jämföra med, ingen akut stress förändring.	Ja. Att inte kunna göra ett beteende som de har kunnat tidigare. Omedvetna beteenden påverkas nog, kan de inte utföra dessa längre kanske de gör det på ett annat sätt, måste få utlopp för det.

Utbildning

Fysiologiskt mest. Lite mental hälsa på hund och katt, tror det kommer öka. Viktigt med etologi, kan gör djuren sjuka. Tror mer etologi kommer i framtiden. Tillräckligt med lagstiftning och djurvälstånd, bättre koll på stora djur. Grund att stå på.

Mentalt mer på smådjur. Hästar mer fysisk funktion. Produktionsdjur mer vinst än mental hälsa.

Både och. Mycket fysiologi och biologi. Lite etologi. Ska kunna se från olika perspektiv. Smådjur ges mer plats för känslor än lantbruksdjur. Lantbruksdjur är mer produktion. Bra med lagstiftning. Hade gärna sett mer om djurvälstånd, speciellt andra djur som produktionsdjur.

Fysiologiskt. Lite etologi. Hur man hanterar skadan men även generellt hur de kan visa smärta. Bra med lagstiftning, hoppas andra kurser kommer återkoppla till det. Inte mycket om djurvälstånd, ser gärna mer om det.

4.1 Svar på fråga 1

Veterinärerna som deltog i studien hade arbetat som veterinär mellan 13 och 32 år. Av veterinärstudenterna som deltog i studien studerade tre i årskurs fyra och en i årskurs fem.

4.2 Svar på fråga 2

Majoriteten av veterinärstudenterna svarade att det varierar från fall till fall, att det blir en fråga om djuren kan utföra naturliga beteenden och basala funktioner som exempelvis att tvätta sig, klösa och klättra. Det förekom en tanke om att djuren kan leva och må bra med funktionshinder, men att det blir en fråga om vilken livskvalité dessa djur har. Samma veterinärstudent nämnde att djur kanske inte förstår varför de saknar ett ben eller inte kan utföra ett visst beteende. Det nämndes också att det ställs ett högre krav på djurägarna att se till att dessa djur har ett bra liv.

Veterinärernas svar på frågan varierade med allt från korta svar till mer detaljerade svar om att det måste ses från flera perspektiv och tas hänsyn till riskerna om hur djuren kan påverkas av funktionshindret samt bedömningen av att eventuellt lidande. En veterinär beskrev att lidande finns om ett djur är sjukt men att avlivning ändå inte är aktuellt. Det nämndes även att det gäller att se helheten, det fysiska och medicinska, djurens anpassning, deras behov att utföra starkt motiverande beteenden samt grundläggande beteenden.

4.3 Svar på fråga 3

Alla veterinärstudenter uppgav att det finns många faktorer som kan påverka djurens välfärd och att det varierar från fall till fall. En veterinärstudent nämnde utifrån den bakbensförlamade katten att den kanske inte lider avsevärt, den ”ligger inte och skriker”. Samma veterinärstudent nämnde att det kan vara svårt för en djurägare att förstå om katten upplever smärta eller inte. En annan veterinärstudent nämnde att det inte går att säkerställa att ett djur inte lider. Hälften av veterinärstudenterna nämnde att djurägare till funktionshindrade sällskapsdjur behöver ta hänsyn till deras funktionshinder för att djuren ska få en bra välfärd.

Hälften av veterinärstudenterna ansåg att deras personliga tankar kan skilja sig från yrkesrollen. De nämnde även att som veterinär fokuserar man mer på den fysiska hälsan men att det ändå krävs att det mentala räknas in för att få en säkrare bedömning på djurens välfärd.

En veterinär såg det som ett lidande för djur med funktionshinder, medan två andra veterinärer resonerade att det kan vara svårt att säga om ett djur lider eller inte då vi människor inte vet vad djuren känner. Den sista veterinären nämnde att det varierar från fall till fall, att det beror på situationen, djuret och problemet. Att det återigen måste ses utifrån både det fysiska och mentala välmående hos djuret samt att se till kompetensen hos djurägare och veterinär då dessa har ett stort ansvar att minimera riskerna för djurets välfärd.

Majoriteten av veterinärerna svarade att den personliga tanken inte skiljer sig från yrkesrollen som veterinär, medan en veterinär nämnde att det kan finnas en skillnad mellan de två perspektiven. Veterinären tog hänsyn till djurets bästa samt lagstiftning. Det gäller även att kunna vara en professionell veterinär och ge goda råd. Veterinären nämnde även risken för att man som person kan vara mer eller mindre engagerad i något, vilket kan påverka den professionella rollen som veterinär.

4.4 Svar på fråga 4

Hälften av veterinärstudenterna trodde att alla djur känner lika, oavsett om djuren är friska eller har funktionshinder. Samma antal veterinärstudenter trodde att det mentala lidandet kunde vara större hos djur som inte får utföra naturliga beteenden, oavsett om djuren har funktionshinder eller inte.

Hälften av veterinärstudenterna trodde att djuren som föds med funktionshindret anpassar sig till situationen bättre än djur som fått funktionshinder senare i livet. De nämnde även att om djuren föds med funktionshindret så vet de inte vad de saknar, medan djur som får funktionshinder senare i livet kan sakna och mentalt lida av att inte kunna utföra ett visst beteende längre.

Majoriteten veterinärer nämnde att det är svårt att avgöra om alla djur lider lika mycket, det varierar från fall till fall. En veterinär nämnde även att det beror på vilken inställning man har till livet och lidande, till exempel kan små funktionshinder vara väldigt besvärliga och svåra att acceptera medan ett svårare funktionshinder ändå kan accepteras trots större begränsningar. En annan veterinär nämnde att djur med funktionshinder skulle kunna lida mer, då det finns en ökad risk för dels överbelastningsskador, fantomsmärtor och problem med renligheten. En tredje veterinär trodde att djur med funktionshinder kan lida mer mentalt av att inte kunna utföra normala beteenden. Veterinären tog även upp risken för ändrad rangordning hos grupplevande sällskapsdjur på grund av funktionshindret.

Majoriteten av veterinärerna tog upp att djur som föds med funktionshinder skulle kunna anpassa sig bättre än de djur som blir funktionshindrade senare i livet på

grund av skada. En veterinär nämnde även att det till exempel finns individer som exempelvis har ångest relaterat till starka ljudintryck, som kan må bättre efter att de senare i livet fått nedsatt hörsel. En annan veterinär nämnde att det gäller att inte förmänskliga djuren för mycket, då vi inte vet om djur saknar något de aldrig upplevt. Samma veterinär nämnde även att om djur upplever känslor på samma sätt som människor och har svårt att anpassa sig till något nytt, då kan det upplevas som stress och det finns en risk att djuren faktiskt lider av den anledningen.

4.5 Svar på fråga 5

Alla veterinärstudenter ansåg att amputation kan vara godtagbart i vissa fall, men att det måste göras en bedömning utifrån varje enskilt fall. De nämnde även att det är viktigt att tänka på rehabiliteringen, att det kan vara svårt att hålla aktiva djur stilla. Majoriteten av studenterna nämnde storleksaspekten, att det kan uppstå fler och allvarigare problem för stora djur som amputeras när det gäller exempelvis fram- eller bakben.

Alla veterinärer var eniga om att det inte alltid är godtagbart med amputation, men att det kan vara godtagbart som ett alternativ av rätt anledning. En veterinär nämnde att amputation av en öronlapp, svansdel eller en hel svans kan vara accepterat, då det inte påverkar djurets rörelse så mycket. Medan amputation av ett ben eller annan kroppsdel som hindrar djurets rörelse inte är acceptabelt. Två veterinärer nämnde att det blir en fråga om individen, hur den påverkas, vissa individer kan klara sig bra efter amputation medan andra inte gör det.

4.6 Svar på fråga 6

Samtliga veterinärstudenter svarade att bedömningen baserades på en kombination av naturliga beteenden och kroppsfunktioner. Bland annat påfrestning och livskvalité av funktionshindret fanns med i bedömningarna. En veterinärstudent nämnde att om ett djur visar lättnad efter att det fått hjälp och behandling så har den uppenbarligen lidit innan.

Majoriteten av veterinärerna uppgav att bedömningen baserades på en kombinerad bedömning av kroppsfunktioner och naturliga beteenden. En veterinär nämnde även djurets upplevelse av situationen och deras mentala hälsa samt välfärdsdefinitionen utifrån de fem domänerna i bedömningen. En annan veterinär nämnde individanpassning, att alla kan ha olika behov och är olika. Samma veterinär gav exempel på att en hund som gillar att springa kanske inte passar med tre ben eller förlamning.

4.7 Svar på fråga 7

Hälften av veterinärstudenterna trodde att det naturliga beteendebehovet alltid finns hos djuren, oavsett om djuren är friska eller har ett funktionshinder. Samtliga veterinärstudenter nämnde att djuren på något sätt kommer anpassa sig till funktionshindret, speciellt de som föds med det. Hälften av veterinärstudenterna nämnde att ett djurs beteendebehov skulle kunna ersättas av ett annat beteende, för att uppnå mental stimulans.

Två veterinärer trodde att djurens mentala hälsa och motivation att utföra naturliga beteenden beror på vad det är för funktionshinder och hur funktionshindret yttrar sig. Två veterinärer svarade att det kan vara en individvariation om hur väl djuren anpassar sig till funktionshindret, oavsett när det uppstått. En veterinär trodde att djur som föds med funktionshinder har lättare att anpassa sig, då de inte har något att jämföra med. Veterinären nämnde även att olika sinnen kan kompensera för varandra, att andra sinnen kan ta över vid ett funktionshinder.

4.8 Svar på fråga 8

Majoriteten av veterinärstudenterna tyckte utbildningen främst fokuserar på djurens fysiologiska funktioner. De nämnde även att det är för lite fokus på den mentala hälsan i utbildningen och då fokuseras det mest på hund och katt. I ett svar fanns förhoppning på att utbildningen kommer innehålla mer etologi i framtiden, då det är viktigt att tänka på etologin i bedömningen av djuren.

Angående djurskyddslagstiftningen tyckte majoriteten av veterinärstudenterna att det var tillräckligt om det i utbildningen. En veterinärstudent tyckte det var tillräckligt om djurvälstånd i utbildningen, medan andra veterinärstudenter i studien gärna såg att utbildningen skulle innehålla mer om det. Hälften av veterinärstudenterna nämnde även att det gärna fick innehålla mer om lantbruksdjurens välfärd, då det mest handlar om hund och katt i utbildningen just nu.

Majoriteten av veterinärerna ansåg att när de studerade på veterinärutbildningen fokuserades det mest på djurens fysiologiska funktion men inget om djurens naturliga beteenden och behov.

En veterinär ansåg att det var tillräcklig undervisning om djurskyddslagstiftning, medan två andra veterinärerna ansåg att det inte var tillräckligt med det under utbildningen. Majoriteten av veterinärerna ansåg att det var otillräckligt om djurvälstånd under utbildningen.

Diskussion

5.1 Metoddiskussion

Intervjustudie valdes som metod för att svara på vad dagens praktiserande och blivande veterinärer anser om funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd. Antalet personer som intervjuades i varje grupp var långt ifrån tillräckligt många för att få ett resultat som skulle kunna generaliseras och gälla för alla yrkesaktiva veterinärer eller blivande i Sverige.

En enkätstudie hade kunnat nå fler personer men eftersom det var svårt att få tag på veterinärer och blivande veterinärer som hade tid att svara på en enkät, valdes intervju som metod. Det kan även anses som säkrare att utföra intervjuer, då det är lättare att förklara frågor och innehåll om intervjupersonerna blir osäkra på hur frågorna ska tolkas. Det gör det även lättare för intervjupersonerna att svara helt fritt på frågorna, än om det hade varit svarsalternativ eller begränsad plats till fritt skriftligt svar i enkätstudie. Det var bättre att utföra intervjuerna fysiskt på campus, då det förekom en del uppkopplingsproblem via zoom som medförde kommunikationsproblem.

Intervjufrågorna utformades innan all litteratur till inledningen hade hittats. Det var några intervjufrågor som i efterhand kunde uppfattas som ledande, då speciellt veterinärer inte förstod vad som efterfrågades och det gavs exempel på inriktning. Frågor som handlade om bedömning, lidande och deras spontana tanke på funktionshindrade sällskapsdjur fick ofta liknande svar. Dessa frågor hade kunnat formuleras om eller satts ihop. En del frågor var långa med många delfrågor i en, dessa hade också kunnat formuleras annorlunda. Författaren valde att inte formulera om frågorna då denne inte ville ändra upplägget efter att de första intervjuerna var avklarade.

5.1.1 Frågeställningarnas ursprung

Skiljer sig veterinärers och veterinärstudenters tankar om funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd?

Den första frågeställningen är ett försök att ringa in de intervjuades etiska perspektiv. Detta kan påverka deras syn på djurvälstånd och råd som de kan ge djurägare (Christiansen *et al.*, 2015).

Hur bedömer veterinärer och veterinärstudenter välfärden hos sällskapsdjur med funktionshinder?

Den andra frågan formulerades då det framgår i studier (Carenzi & Verga, 2009; Koch, 2009) att veterinärer traditionellt tidigare har fokuserat på djurens fysiska hälsa.

Vad anser veterinärer och veterinärstudenter om innehållet av djurvälstånd och djurskyddslagstiftning i utbildningen under den tid som de studerade?

Den tredje frågeställningen visar på utbildningens roll i förhållande till de intervjuade personernas syn på djurvälstånd, då studier (Koch, 2009; Siegford *et al.*, 2010; Endenburg *et al.*, 2022; Hevern, 2022) visar på otillräckligt innehåll i kunskapsutveckling gällande djurvälstånd.

5.2 Resultatdiskussion

Syftet med studien var att ta reda på om veterinärer och veterinärstudenter bedömer funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd olika, samt att ta reda på vad de anser om innehållet i veterinärutbildningen gällande djurvälstånd och djurskyddslagstiftning. Forskning visar att det är svårt att göra dessa välfärdsbedömningar då det är många olika perspektiv och faktorer att ta hänsyn till. Exempel på olika perspektiv som nämns i forskning är till exempel djurets fysiska och mentala förutsättningar, djurets livskvalitet samt förväntningar i samhället som kan påverka djurägarens syn på djurens välfärd (Carenzi & Verga, 2009). Resultatet i denna studie tyder på liknande tankar och bedömningar mellan veterinärer och veterinärstudenter. Det var främst i frågan om djurskyddslagstiftningen inom veterinärutbildningen som det fanns en större skillnad mellan intervjugruppernas svar.

5.2.1 Djurvälstånd

Beteende

Etologer är utbildade inom djurens beteende (Stamp Dawkins, 2008), trots det nämnde ingen av de intervjuade veterinärerna eller veterinärstudenterna någon tanke på samarbete mellan veterinärer och etologer. Ett vanligt svar, på frågan om djurens beteende, från både veterinärerna och veterinärstudenterna var att analysen av djurets situation varierar beroende på situation och individ samt att den måste baseras på djurets livssituation och att slutsatsen kan se olika ut i varje enskilt fall.

En återkommande kommentar från de intervjuade var om djuren förstår sina situationer och om de saknar ett beteende som de aldrig har kunnat utföra tidigare i livet. Det nämndes både i student- och veterinärgruppen att beteendebestånd kan finnas kvar hos individer trots funktionshinder. Vidare gick de in på risken för mental stress i samband med att djuren inte kan utföra beteendebeståndet. Hälften av student- och veterinärgruppen nämnde även att ett beteende skulle kunna kompenseras med ett annat beteende, för att djuret ska kunna få utlopp för ett visst behov.

Det framgår av intervjuaren att flera veterinärer ansåg att det är svårt att bedöma ett djurs lidande och att den svårigheten kan påverka veterinärens bedömning. Enligt Stamp Dawkins (2008) är lidande inte svårt att definiera hos ett djur. Stamp Dawkins (2008) definierar lidande som känslor av smärta, tristess och rädsla. I båda intervjugrupperna togs det upp att alla djur kan känna lidande lika mycket. Intervjupersonerna lyfte även åsikten att djur som föds med funktionshindret kan anpassa sig bättre än de som blir drabbade senare i livet och därmed lider mindre. Det framgick av svaren att de vägde in djurets eventuella lidande i relation till djurets positiva välfärd.

En veterinärstudent beskrev att speciellt katter är anpassade till att dölja tecken på lidande, vilket kan medföra mer risk för oupptäckt lidande hos funktionshindrade katter. Detta i synnerhet om djurägarna inte är mycket uppmärksamma och har god kunskap om beteendeförändringar. Synsättet stämmer överens med vad både Forster *et al.* (2010) och Menchetti *et al.* (2022) kommer fram till i sina studier.

Både veterinärer och veterinärstudenter nämnde att det finns funktionshindrade sällskapsdjur som verkar ha ett bra liv och har anpassat sig bra till ett liv utan exempelvis svans. Men med tanke på att svansen har en viktig funktion för kommunikationen hos både hundar och katter (Bradshaw, 2017; Wells, 2017), skulle det kunna bli problematiskt för individen efter en svansamputation. I en studie av Wagner *et al.* (2022) förekom även balanssvårigheter hos katter efter att de blivit amputerade. Enligt en studie av Forster *et al.* (2010) reducerades även katternas rörelsehastighet samt att de blev mer inaktiva efter amputationen.

Funktionshinder och åtgärder

Många hundägare väljer avlivning framför en sämre djurvälstånd för hunden (Dickerson *et al.*, 2015), trots att det finns flera studier (Dickerson *et al.*, 2015; Menchetti *et al.* 2017) med hundägare som ansett att deras hundar inte har ändrat beteende efter ingrepp. Samtidigt som det även finns flera veterinärer som anser att hundar anpassar sig väl efter en amputation (Dickerson *et al.*, 2015). Studien av Menchetti *et al.* (2017) antyder dock att fantomsmärtor kan utvecklas hos dessa

individer efter amputation. Flera av veterinärerna i detta kandidatarbete nämnde att de tar hänsyn till att djur kan uppleva fantomsmärtor efter amputation. Det är dock inte det enda som de tar hänsyn till inför en eventuell amputation. I båda intervjugrupporna nämndes det att det kan vara godtagbart att utföra mindre amputationer som till exempel ett öra eller en del av en svans, men att amputera ett ben kan påverka djurens naturliga beteenden mer och är därför inte lika enkelt att fatta beslut om.

Olika individer kan uppleva olika grad av välfärd men det kan även skilja sig mellan olika raser. I och med att vissa raser är extremt avlade för korta ben, långa ryggar eller ansiktsavvikelser som kan ge svårigheter i socialisering, fysisk rörelse och andning. Dessa raser riskerar att få en ännu mer försämrade välfärd efter en amputation än individer från raser som inte avlats på samma sätt och som då har lättare att utföra naturliga beteenden (Rooney & Bradshaw, 2014). Intervjusvaren visar att flera personer i båda intervjugrupporna menar att det finns skillnader hos raser, till exempel att amputation av ett ben påverkar en tyngre hund mer än en liten hund med mindre kroppsvikt.

Välfärdsbedömning

Båda intervjugrupporna tyckte det var acceptabelt att amputera djur i vissa fall, om livskvalitén är godtagbar efter ingreppet. Det förekom svar om att ta hänsyn till riskerna med djurens välfärd efter amputation samt att se helheten, det vill säga djurets förmåga att anpassa sig och ha en god djurvälfärd och inte endast utgå ifrån det fysiska och medicinska i bedömningen. Det var även tydligt att bedömningen måste utgå från varje enskilt fall, det kan variera beroende på individens behov och förväntade anpassning samt funktionshindrets omfattning. Det är många faktorer som bör undersökas för att förutsäga en patients tillfredsställande anpassning efter amputation (Dickerson *et al.*, 2015). Det är viktigt att både veterinärer och djurägare har kunskap om djurets naturliga beteende och hur smärta kan visa sig i ett djurs beteende (Koch, 2009; Rooney & Bradshaw, 2014; Bradshaw, 2018; Philpotts *et al.*, 2019; Hevern, 2022).

Alla djur har liknande beteenden men behöver bedömas olika. Inte ens hundraser kan bedömas på samma sätt. Till exempel har Labrador retriever en väldigt stor fodermotivation (Rooney & Bradshaw, 2014), vilket kan riskera att dessa individer utsätts för mer lidande på grund av övervikt om de amputeras, speciellt om djurägare inte har den rätta förståelsen och kunskapen om hundens välfärd.

En veterinärstudent nämnde att djurets upplevda glädje ingår i bedömningen men att det är svårbedömt. Yeates och Main (2008) tar upp att det kan vara en början att kategorisera lyckan hos djuren som hos människor, som att bedöma vad djuren gillar och vad de är motiverade att göra i vardagen.

Det var endast en veterinär som tog upp välvärdsdefinitionen ”de fem domänerna”. Denna definition utgår ifrån djurets känslomässiga tillstånd i bedömningen (Mellor *et al.*, 2020). Detta innebär att det dels tas hänsyn till djurets hälsa, miljö, tillgång till foder, djurets beteende och mentala status (Mellor *et al.*, 2020).

Veterinärers utbildning

Resultatet från denna studie stämmer överens med forskningen (Siegford *et al.*, 2010; Endenburg *et al.*, 2022; Hevern, 2022) om att det behövs mer kunskap om djurvälstånd i veterinärutbildningen. Som Koch (2009) tar upp kan det behövas ett samarbete mellan veterinärer och andra experter på andra områden. Ett samarbete mellan veterinärer och etologer skulle kunna vara ett exempel på detta, både under utbildningen och i praktiken. Etologer är sakkunniga på djurens beteenden (Stamp Dawkins, 2008) och kan komplettera veterinärers kunskap. Detta var inget som togs upp i intervjuerna, varken från veterinärer eller veterinärstudenter. Veterinärer har, helt i enlighet med sin utbildning, ett fokus på de medicinska delarna av djurens hälsa. Dock finns det en risk att detta kan medföra att veterinärer ger olämpliga behandlingar till djur som har bakomliggande beteendebestöv som inte uppnås, vilket därmed leder till försämrad djurvälstånd på grund av mentalt lidande (Koch, 2009; Hevern, 2022). En ytterligare risk är katters benägenhet att dölja beteenden som tyder på smärta och därmed ökar risken att veterinärer gör en ofullständig hälsobedömning (Perry, 2014).

Intervjuerna i denna studie pekade på att ämnet djurskyddslagstiftning i veterinärutbildningen upplevs ha förbättrats under de senaste två decennierna. Eftersom veterinärstudenterna samt den senaste utexaminerade veterinären ansåg att det var tillräckligt med ämnet i utbildningen, medan de veterinärer som hade arbetat längre som veterinärer ansåg att det var otillräckligt med djurskyddslagstiftning i utbildningen under den tiden de studerade. Enligt en studie av Endenburg *et al.* (2022) får praktiserande veterinärer information om djurvälstånd främst utifrån eget intresse, till exempel internet och konferenser samt genom att rådfråga kollegor och inte genom sin utbildning. Även andra studier visar på att det finns mindre innehåll om djurskydd i veterinärutbildningar (Koch, 2009; Siegford *et al.*, 2010; Hevern, 2022).

5.2.2 Lagstiftning

I den svenska djurskyddslagstiftningen framgår det tydligt att djuren ska ha en god välfärd (1 kap. 1 § DL), att deras djurvälstånd ska gynnas, de ska hållas i goda miljöer och att djuren ska kunna få utlopp för sina naturliga beteenden samt att djuren ska skyddas från onödigt lidande (2 kap. 1–2 §§ DL). En av veterinärerna och majoriteten av veterinärstudenterna belyste att det är viktigt att djurägare har kunskap om lagstiftning gällande djur. Djurskyddslagstiftningen saknar dock

vägledning om hur man bör se på gränsdragningar vid behandling av djur då behandlingen innebär att djuren blir funktionshindrade. Det enda som nämns i djurskyddslagstiftningen om funktionshinder hos hundar och katter är att parningskombinationer vid avel inte får riskera att leda till funktionshinder hos avkomman, utifrån den tillgängliga information som finns om djurindividerna (6 kap. 3 § punkt 3 Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd [SJVFS 2020:8] om hållande av hundar och katter, saknr L102, hädanefter kallad L102). Det förklaras även att funktionshinder i föreskriften syftar på tillstånd som komplicerar naturliga beteenden och funktioner hos djuren (6 kap. 3 § punkt 3 L 102). För att verkligen på allvar se till att funktionshindrade sällskapsdjur inte utsätts för onödigt lidande kan det behövas utredas hur man ska se på detta i lagstiftningen. En sådan utredning bör göras av både veterinärer, etologer och etiker.

5.2.3 Djurägare

Det var fler veterinärstudenter än veterinärer som nämnde djurägarens ansvar och kunskap om djurets ökade behov, till exempel av hjälpmedel, skötsel och berikning, för att kunna upprätthålla en god välfärd för sitt funktionshindrade sällskapsdjur. Enligt djurskyddslagen ska djurägare ha tillräckligt med kunskap om deras djurs behov för att djuren ska kunna tillfredsställa dessa (2 kap. 3 § DL).

Ett annat perspektiv är djurägarens relation till djuret som kan göra det svårt att ta logiska beslut i stället för känslomässiga beslut gällande djurets välfärd (Endenburg *et al.*, 2021). Ett exempel på detta är att en del djurägare föredrar amputation framför avlivning även om återhämtningen kommer att bli svår för djuret (Forster *et al.*, 2010; Menchetti *et al.*, 2022). Det finns dock studier som visar det motsatta där djurägare föredrar avlivning (Dickerson *et al.*, 2015). Det är i slutändan djurägaren som måste fatta beslutet utifrån sin etiska grundsyn, med hänsyn till lagstiftning, djurets välfärd och livskvalitet tillsammans med veterinärens bedömning.

5.2.4 Etik, hållbarhet och samhällseliga aspekter

Det finns omkring 1,4 miljoner katter och 0,9 miljoner hundar i Sverige (Agraria Djurförsäkring, 2021). Under de senaste åren har intresset för djur ökat och de används alltmer i media (Philpotts *et al.*, 2019). Genom media kan det uppfattas som att djur som räddas får ett bra liv. Det framgår dock inte huruvida djuren lider eller inte. Okunskap om djurs lidande hos djurägare kan leda till försämrade välfärd hos djuren (Forster *et al.*, 2010; Rooney & Bradshaw, 2014; Bradshaw, 2018; Philpotts *et al.*, 2019).

Det finns även en risk att funktionshindrade sällskapsdjur som lider kan bli aggressiva (Menchetti *et al.*, 2017). I studien av Menchetti *et al.* (2017) framgick det att amputerade hundar fick ett ändrat, mer aggressivt beteende som tyder på smärta efter ingreppet. Människor som blir attackerade av en aggressiv hund kan behöva uppsöka sjukvård, både fysiskt och mentalt, vilket kan leda till högre belastning inom sjukvården samt ekonomisk påverkan för den enskilda individen.

Det kan anses att det inte är etiskt försvarbart att katter och hundar amputeras eller hålls vid liv när de är förlamade då det riskerar att påverka både deras fysiska och mentala hälsa. Samtidigt finns det etiska aspekter som anser att djur har ett egenvärde och samma rättighet som människor (Stamp Dawkins, 2008).

En hållbar djurhållning som baseras på kunskap om djurvälstånd tar hänsyn till djurets livskvalitet samt djurägarens ekonomiska förutsättningar, då veterinärvård kan bli kostsamt. Det finns ett behov av att informera djurägare om vikten av att ha kunskap om djurens behov och beteendeförändringar för att minska risken för veterinärvård som skulle kunna undvikas om djuren avlivas tidigare. Det finns även ett behov av att utbilda veterinärer inom etologi och djurvälstånd samt mer samarbete med etologer. Detta kan leda till mer lämpliga bedömningar och råd av veterinärer som skulle kunna minska behovet av ekonomiskt belastande veterinärvård. Utbildningsinsatser som sker på bred front är kostsamma men kan ändå leda till ökad hållbarhet utifrån det sociala perspektivet då beslut om djurs välfärd blir mer välgrundade.

5.2.5 Tillämpa kunskap från detta examensarbete

Detta examensarbete visar att veterinärers bedömningar kan skilja sig åt och att grunden till detta kan bero på avsaknad av kunskap om djurvälstånd och hur det påverkar djurets livskvalité. För att skapa mer jämlika förutsättningar vid veterinärers bedömningar skulle det kunna tas fram ett protokoll baserat på de fem domänerna. Protokollet skulle kunna användas av både veterinärer och etologer och leda till ett ökat samarbete vid bedömningar. Ett utökat samarbete genom detta protokoll skulle kunna leda till ökad välfärd hos djur då veterinärer får ett metodstöd i sitt arbete, baserat på forskning om djurens naturliga beteende och beteendebest. Länsstyrelsen skulle på så sätt få ett verktyg som kan användas nationellt för ökad likvärdighet i djurskyddsärenden där veterinärer gör bedömningar.

5.2.6 Slutsats

Resultatet i detta kandidatarbete visar på att det inte är någon stor skillnad på veterinärers och veterinärstudenters tankar och bedömning av funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd. De vanligaste funderingarna veterinärer och veterinärstudenter har är att funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd beror av varje

individens anpassningsförmåga, rörelseförmåga och beteendebest. Tidigare har veterinärer varit mer inriktade på den fysiska hälsan i bedömningen av välfärd (Carenzi & Verga, 2009; Koch, 2009), men resultatet i detta kandidatarbete tyder på att det nu är en kombination av djurets fysiska och mentala hälsa, samt individens förväntade anpassning och lämplighet till funktionshindret. Det verkar även finnas ett växande intresse för djurens naturliga beteenden hos framtida veterinärer. Forskning som denna studie tidigare har hänvisat till visar att det är komplext att bedöma funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd (Carenzi & Verga, 2009). Veterinärer behöver bland annat utgå ifrån djurets naturliga beteende, dess beteendebest, om funktionshindret innebär smärta eller lidande och en del andra faktorer, vilket visar på hur viktigt det är att detta ingår i veterinärutbildningen.

Resultatet från denna studie tyder på att veterinärutbildningen i Sverige har utvecklats avseende innehållet av djurskydd under de senaste decennierna, men att det fortfarande behövs förbättras avseende innehåll av etologi och djurvälfärd i utbildningen samt öppna upp för samarbete med andra professioner exempelvis etologer. Veterinärutbildningen innehåller många olika kunskapsområden och etologi är ett av många områden. Det kan anses att detta ämne borde prioriteras högre då det är en viktig kunskap i bedömningen gällande djurvälfärd. Det kan vara en fördel om veterinärer samarbetade mer med etologer vid bedömning av djurvälfärd.

Det krävs mer forskning om funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd och hur dessa djurs välfärd påverkas av funktionshinder. Ytterligare forskning med ett större antal veterinärer skulle kunna visa på orsaken till att det finns skillnader i veterinärers bedömning av funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd. Denna studie kan bidra till ökad förståelse om den ökande problematiken kring funktionshindrade sällskapsdjur och deras djurvälfärd i samhället samt att det föreligger skillnader vid veterinärers bedömningar av olika anledningar.

Referenser

Agria Djurförsäkring, 2021. <https://news.cision.com/se/agria-djurforsakring/r/husdjur-i-vart-tredje-svenskt-hem.c3318101>, använd 2023-05-04.

Bradshaw, J. 2017. Behaviour of Cats. I: The Ethology of Domestic Animals: An Introduction Text. (Red. P. Jensen). Wallingford, CAB International.

Bradshaw, J. 2018. Normal feline behaviour: ... and why problem behaviours develop. Journal of Feline Medicine and Surgery. 20, 411–421.

Carenzi, C. & Verga, M. 2009. Animal welfare: review of the scientific concept and definition. Italian Journal of Animal Science. 8, 21–30.

Christiansen, S. B., Kristensen, A. T., Lassen, J. & Sandøe, P. 2015. Veterinarians' role in clients' decision-making regarding seriously ill companion animal patients. Acta Veterinaria Scandinavica. 58, e30. <https://doi.org/10.1186/s13028-016-0211-x>.

Djurskyddslagen (2018:1192).

Dickerson, V. M., Coleman, K. D., Ogawa, M., Saba, C. F., Cornell, K. K., Radlinsky M. G. & Schmiedt, C. W. 2015. Outcomes of dogs undergoing limb amputation, owner satisfaction with limb amputation procedures, and owner perceptions regarding postsurgical adaption: 64 cases (2005–2012). Journal of the American Veterinary Medical Association. 247, 786–792.

Endenburg, N., Takashima, G., Van Lith, H. A., Bacon, H., Hazel, S. J., Jouppi, R., Lee, N. Y. P., Seksel, K. & Ryan, S. 2021. Animal Welfare Worldwide, the Opinion of Practicing Veterinarians. Journal of Applied Animal Welfare Science. 24, 215–237.

Endenburg, N., Ryan, S. & Van Lith, H. A. 2022. A global survey of companion animal veterinary practitioners on animal welfare teaching – Focus on undergraduate and continuing education, and clients' sources of information. Journal of Applied Animal Welfare Science. [Förhandspublicerad online], 1–48.

Forster, L. M., Wathes, C. M., Bessant, C. & Corr, S. A. 2010. Owners' observations of domestic cats after limb amputation. *Veterinary Record*. 167, 734–739.

Garner, J. P. 2005. Stereotypies and Other Abnormal Repetitive Behaviors: Potential Impact on Validity, Reliability, and Replicability of Scientific Outcomes. *ILAR Journal*. 46, 106–117.

Hevern, ME. 2022. Welfare worries: a preliminary, cross-sectional study of general practice, small animal veterinarians perceptions and management of canine and feline behaviour problems. *Australian Veterinary Journal*. 100, 377–387.

Keeling, L. & Jensen, P. 2017. *Abnormal Behaviour, Stress and Welfare. I: The Ethology of Domestic Animals: An Introduction Text*. (Red. P. Jensen). Wallingford, CAB International.

Mellor, D. J., Beausoleil, N. J., Littlewood, K. E., McLean, A. N., McGreevy, P. D., Jones, B. & Wilkins, C. The 2020 Five Domains Model: Including Human-Animal Interactions in Assessments of Animal Welfare. *Animals*. 10, e1870. <https://doi.org/10.3390/ani10101870>.

Menchetti, M., Gandini, G., Gullacci, A., Rocca, G. D., Matiasek, L., Matiasek, K., Gentilini, F. & Rosati, M. 2017. Approaching phantom complex after limb amputation in the canine species. *Journal of Veterinary Behavior*. 22, 24–28.

Menchetti, M., Rocca, G. D., Tartari, I., Gandini, G., Di Salvo, A. & Rosati, M. 2022. Approaching phantom complex after limb amputation in cats. *Journal of Veterinary Behavior*. 50, 23–29.

Mich, P. M. 2014. The Emerging Role of Veterinary Orthotics and Prosthetics (V-OP) in Small Animal Rehabilitation and Pain Management. *Topics in Companion Animal Medicine*. 29, 10–19.

Perry, K. L. 2014. The lame cat: optimising orthopaedic examination and investigation. *Companion Animal*. 19, 518–523.

Philpotts, I., Dillon, J. & Rooney, N. 2019. Improving the Welfare of Companion Dogs – Is Owner Education the Solution? *Animals*. 9, e662. <https://doi.org/10.3390/ani9090662>.

Rooney, N. & Bradshaw, J. 2014. *Canine Welfare Science: An Antidote to Sentiment and Myth. I: Domestic Dog Cognition and Behavior*. (Red. A. Horowitz). Heidelberg, Springer Berlin.

Siegford, J. M., Yue Cottee, S. & Widowski, T.M. 2010. Opportunities for Learning about Animal Welfare from Online Courses to Graduate Degrees. *Journal of Veterinary Medical Education*. 37, 49–55.

Stamp Dawkins, M. 2008. The Science of Animal Suffering. *Ethology*. 114, 937–945.

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter, saknr L102.

Tan, S. M. L., Stellato, A. C. & Niel, L. 2020. Uncontrolled Outdoor Access for Cats: An Assessment of Risks and Benefits. *Animals* 10, e258. <https://doi.org/10.3390/ani10020258>.

Wagner, J. R., DeSandre-Robinson, D. M., Moore, G. E., Loughin, C. A. & Simons, M. C. 2022. Complications and owner satisfaction associated with limb amputation in cats: 59 cases (2007–2017). *BMC Veterinary Research*. 18, e147. <https://doi.org/10.1186/s12917-022-03246-z>.

Wells, D. L. 2017. *Behaviour of Dogs. I: The Ethology of Domestic Animals: An Introduction Text*. (Red. P. Jensen). Wallingford, CAB International.

Koch, V. W. 2009. American veterinarians' animal welfare limitations. *Journal of Veterinary Behavior*. 4, 198–202.

Yeates, J. W. & Main, D. C. J. 2008. Assessment of positive welfare: A review. *The Veterinary Journal*. 175, 293–300.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Filmklipp på funktionshindrade sällskapsdjur har ökat i media. Filmerna visar hur övergivna djur räddas och hur man med enkla medel kan tyckas kompensera för deras funktionshinder. Brist på kunskapen om djurens beteendebestbehov kan dock leda till ökat lidande hos dessa djur. Detta kan i sin tur leda till att välfärden för djuren, det vill säga djurens upplevelse av sin omgivning och anpassning till denna samt hur hälsan påverkas försämras. Djurägare som kan ha relativt låg kunskap om djurens beteendebestbehov vänder sig ofta till veterinärer, som förväntas ha högre kunskap om djurens hälsa och välfärd.

Syfte med denna studie var att undersöka vad veterinärer och veterinärstudenter anser om funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd samt hur de bedömer dessa djurs välfärd. Det undersöktes även vad de ansåg om innehållet av djurvelfärd och djurskyddslagstiftning i utbildningen. Fyra veterinärer och fyra veterinärstudenter intervjuades. Då det var ett litet antal veterinärer som intervjuades i studien går det inte att dra slutsatsen vad majoriteten av Sveriges yrkesaktiva veterinärer anser om funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd eller vad de utgår ifrån vid bedömning av dessa djurs välfärd.

Resultatet visar att det inte är någon stor skillnad på veterinärers och veterinärstudenters bedömning av funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd. De säger sig utgå ifrån djurens förmåga att anpassa sig till funktionshindren och djurens beteendebestbehov och hur detta påverkar djurens välfärd.

Tidigare tycks veterinärer ha varit mer inriktade på den fysiska hälsan i bedömningen av välfärd. Resultatet i detta kandidatarbete tyder på att det nu är en kombination av djurens fysiska och mentala hälsa, samt individens förväntade anpassning och lämplighet till funktionshindret. Det verkar även finnas ett växande intresse för djurens naturliga beteenden hos framtida veterinärer. Resultatet tyder även på att veterinärutbildningen i Sverige har utvecklats med innehållet av djurskydd under de senaste decennierna, men att det fortfarande behövs förbättras med mer kunskap om djurens beteende och djurvelfärd i utbildningen. Det skulle kunna vara till fördel att veterinärer samarbetar mer med etologer, som har mer kunskap om djurens beteende, vid bedömningar av djurvelfärd.

Det behövs mer forskning om funktionshindrade sällskapsdjurs välfärd och hur dessa djurs välfärd påverkas av funktionshinder. För att få en bredare bild av vilka faktorer veterinärer tar hänsyn till vid bedömning krävs en större studie med fler deltagare.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.